

Jeugdparticipatiebeleid

Inleiding

In artikel 12 in het VN-Verdrag van de Rechten van het Kind staat dat kinderen en jongeren het recht hebben om mee te praten over onderwerpen die hun leven aangaan. Helaas wordt in de meer dan 190 landen waarin dit verdrag van kracht is dit artikel het minst nageleefd van alle artikelen. Structurele en gelijkwaardige samenwerking tussen besluitvormers en jongeren is dus nog lang niet vanzelfsprekend. De gemeente Zwijndrecht vindt het daarom uiterst belangrijk om jongerenparticipatie te borgen in haar beleid.

De VNG stelt dat kinderen en jongeren via social media al vanaf jonge leeftijd verbonden zijn met wat er in de samenleving gebeurt. Offline en online versmelten voor deze doelgroep. Juist deze combinatie zorgt ervoor dat jongeren anders naar bepaalde zaken kijken. Kinderen en jongeren kunnen met hun frisse blik op de wereld het perspectief van beleidsmakers verrijken. Deze kinderen en jongeren van nu zijn immers over 10 jaar volwassen. Als besluitvormers en kinderen de maatschappij samen vormgeven, worden oplossingen innovatiever en duurzamer en voelt iedereen zich zowel nu als later betrokken.

In Zwijndrecht willen we dat kinderen en jongeren de ruimte krijgen mee te praten over bestuur, beleid en onderwerpen die hen nu of later direct raken. Dat blijkt stevig uit de motie kinderburgemeester en het verzoek van de gemeenteraad om te onderzoeken op welke wijze jongeren betrokken willen worden.

Deze notitie stelt handvaten vast om kinderen vanaf de leeftijd van ongeveer 9 jaar tot en met jongeren die inmiddels stemrecht hebben, te betrekken bij lokaal beleid. Om deze wijde leeftijdsspanne te bereiken en te betrekken is dit voorstel drieledig. Het heeft daarmee betrekking op basisschoolleerlingen, middelbare scholieren en jongeren/jong volwassenen die wellicht niet meer op de middelbare school zitten. Daarnaast is het beleid in deze notitie een antwoord op de diverse moties ingediend door de gemeenteraad omtrent jongerenparticipatie.

De opbouw ziet er als volgt uit:

1. Borging Kinderburgemeester en ambassadeurs	Traject voor groep 7 & 8
2. Jongerenparticipatie middelbarescholieren	Middelbaar onderwijs
3. Creëren traject politiek bewustzijn	jongeren van 16+

1. Borging kinderborgemeester

Aanleiding:

Naar aanleiding van de motie Kinderburgemeester (12 november 2019) is er in 2020 gestart met de pilot van het Kinderburgemeester- en kinderambassadeurs-traject. De ervaringen van dit project zijn positief. In 2020 deden er 5 scholen mee en hebben de kinderen inhoudelijk feedback gegeven op tal van organisatiebrede onderwerpen. In dit advies wordt daarom uiteen gezet wat het doel is van deze inzet en op welke wijze deze geborgd en gefinancierd wordt.

Doel van de inzet:

Leren meedenken, naar elkaar luisteren, begrijpen wat er speelt, een eigen mening vormen, daarover praten en samen tot een beslissing komen; dát zijn belangrijke fundamenten van onze democratie. Dit leren kinderen het beste door het zelf te doen. Zwijndrecht geeft ze deze mogelijkheid door een jaar lang kinderborgemeester of kinderambassadeur te zijn. De kinderen worden actief betrokken bij actuele onderwerpen in onze gemeente. Een unieke kans om hun stem en die van hun leeftijdsgenoten te laten horen. De kinderambassadeurs zijn namens hun school verkozen en worden actief betrokken bij onderwerpen die in de Gemeente Zwijndrecht spelen. Daarnaast is de kinderborgemeester is betrokken bij diverse ceremoniële activiteiten. Het doel is dat uiteindelijk alle basisscholen in Zwijndrecht meedoen.

Borging van de inzet:

Door jaarlijks de volgende stappen te doorlopen: selectie van de kinderborgemeester en ambassadeurs, organiseren en begeleiden van bijeenkomsten, en evaluatie en doorontwikkeling wordt het kinderborgemeester- en ambassadeurs-traject geborgd.

1. Selectie

Scholen kunnen één leerling uit groep 6/7 voordragen voor het kinderburgermeesterschap. Hoe de keuze voor deze kandidaat tot stand komt, is aan de school. Zij kunnen een democratische verkiezing organiseren, maar mogen als school ook zelf een geschikte kandidaat aanwijzen. Deze leerling maakt kans op het kinderborgemeesterschap en is namens de school sowieso een jaar lang ambassadeur van de gemeente.

De kandidaten worden gevraagd een brief te schrijven met daarin het antwoord op 3 vragen:

- Waarom wil je de kinderborgemeester van Zwijndrecht zijn?
- Waarom ben jij een goede kinderborgemeester voor Zwijndrecht?
- Wat zou jij als kinderborgemeester als eerste in Zwijndrecht willen veranderen?

Daarnaast worden zij vanaf 2022 ook gevraagd een video sollicitatie in te dienen. Een commissie bepaalt op basis van de sollicitaties wie een jaar lang onze kinderborgemeester wordt. Mocht de keuze niet gemaakt kunnen worden op basis van het ingezonden materiaal, dan worden de kandidaten nog uitgenodigd voor een kort gesprek. De beslissing valt voor de zomervakantie. Na de zomervakantie worden de nieuwe kinderborgemeester en alle kinderambassadeurs in een officiële raadsvergadering geïnstalleerd.

De aanstelling is voor één schooljaar. Het is echter mogelijk na een jaar ambassadeursschap opnieuw te solliciteren voor een tweede termijn, mits de ambassadeur het volgende jaar nog steeds op de basisschool zit. De kinderambassadeurs kunnen het daaropvolgende jaar solliciteren naar kinderburgemeester en/of ambassadeur. De kinderburgemeester kan echter enkel nog een jaar meedraaien als ambassadeur. Het is daarmee niet mogelijk twee jaar kinderburgemeester te zijn.

2. Organiseren en begeleiden van bijeenkomsten

De kinderburgemeester is betrokken bij diverse ceremoniële en inhoudelijke activiteiten. Eén keer in de 6 weken op woensdagmiddag hebben de kinderburgemeester en alle kinderambassadeurs een overleg bij de gemeente Zwijndrecht. Voor deze overleggen worden twee insteken gebruikt:

Ongevraagd advies: Vanuit de wens van de kinderen worden bepaalde thema's aangepakt.

Gevraagd advies: Vanuit een vraag vanuit de organisaties worden de kinderen gevraagd om advies te geven rondom een bepaald thema.

Om de verantwoordelijkheid van de kinderen te stimuleren en ieders idee aan bod te laten komen, worden de ambassadeurs gevraagd ter voorafgaand aan de vergaderingen wat voorbereid werk te doen. Gedurende het eerste jaar van het traject bleek ook dat projecten met een kop en een staart het beste aansluiten bij de belevingswereld van de kinderen. Projecten waarbij vanuit een probleem met de kinderen naar een oplossing wordt gezocht en deze oplossing vervolgens ook daadwerkelijk met de kinderen wordt uitgevoerd zijn een groot succes. Daarnaast vinden de ambassadeurs het ontzettend bijzonder om in contact te komen met de burgemeester. Om deze reden zullen er per traject 3 momenten gepland worden met de burgemeester: een moment ter kennismaking, een moment halverwege het traject en een evaluatie aan het einde.

2.1 De kinderburgemeester

De kinderburgemeester vervult naast haar inhoudelijke taak als ambassadeur ook een ceremoniële taak. Hij of zij zal met de burgemeester meegaan naar bijvoorbeeld Koningsdag, 4-5 mei of de Avondvierdaagse. Het gaat hier om aanwezigheid bij ceremoniële momenten waarvan de aard van de activiteit aansluit bij de belevingswereld van kinderen.

3. Evaluatie en doorontwikkeling

Ter evaluatie en doorontwikkeling zal er aan het einde van elk jaar terug worden geblikt. Er wordt gekeken naar de leerpunten en op basis van deze punten wordt er gekeken of er iets in de aanpak gewijzigd moet worden. Deze evaluatie gebeurt zowel met de kinderen als op ambtelijk niveau.

Planning

Het kinderparticipatie-traject start met de werving via de scholen. Deze zal plaatsvinden in de maanden maart t/m juni. Vervolgens zal voor de zomervakantie de selectie plaatsvinden. Hierbij zijn de burgemeester, de wethouder, een raadslid en een ambtenaar aanwezig. In de eerste week van het nieuwe schooljaar zal er met de zittende kinderen worden geëvalueerd. Begin september zullen zij het stokje overdragen aan de nieuwe kinderburgemeester en ambassadeurs. De bijeenkomsten voor de kinderburgemeester en ambassadeurs vinden één keer in de zes weken plaats. Bij het maken van de planning wordt er rekening gehouden met de schoolvakanties.

2. Jeugdparticipatie middelbare scholieren

Aanleiding: In de motie Jongerenparticipatie (9 juli 2020) wordt opgeroepen te onderzoeken op wat voor manier jongeren betrokken willen worden bij de totstandkoming, uitwerking en evaluatie van beleid. De motie beschrijft dat hierbij gedacht kan worden aan een jeugdpanel, jeugd adviescommissie of jeugdraad. Daarnaast heeft er op 14 juli 2020 een initiatiefnemer ingesproken in de raadsvergadering van de Kaderbrief. De initiatiefnemer wil zowel in Zwijndrecht als Ambacht een gezamenlijke jeugdgemeenteraad oprichten.

Op basis van de motie is in samenwerking met Active Minds een onderzoek uitgevoerd. Tijdens een participizza-avond is een gesprek met jongeren gevoerd over de meest gewenste vorm van participatie. De initiatiefnemer is in dit traject meegenomen. Uit de resultaten van het onderzoek van Active Minds blijkt dat, zoals door de initiatiefnemer voorgestelde vorm van jongerenparticipatie, een klassieke jeugdgemeenteraad niet gewenst is. Wel gewenst is een structurele maar informele vorm van jongerenparticipatie, een combinatie van diverse werkvormen met een zekere mate van vrijblijvendheid.

Doel van de inzet:

Het actief betrekken van jongeren bij beleidsontwikkeling door jongeren te raadplegen en om advies te vragen draagt eraan bij dat jongeren actieve burgers worden in de samenleving, dat ze hun mening kunnen uiten en dat ze inspraak hebben. De jongeren ontwikkelen persoonlijke vaardigheden en competenties en leveren een bijdrage aan de maatschappij. Daarnaast maken zij kennis met de werkzaamheden van de Gemeente Zwijndrecht en wekt het interesse in politiek en democratie op. Deze interesse zal in de derde pijler van dit beleid verder worden uitgewerkt. Daarnaast zorgt het opzetten van een participatietraject voor middelbare scholieren voor een betere aansluiting tussen beleid, de leefwereld en de behoeftes van jongeren. De input en frisse blik die jongeren op hun gemeente hebben is ontzettend waardevol.

De gemeente Zwijndrecht borgt jongerenparticipatie voor middelbare scholieren door een platform te creëren met zowel structurele bijeenkomsten als incidentele losse activiteiten. De jongeren worden actief betrokken bij actuele onderwerpen en er is ruimte om zelf onderwerpen aan te kaarten.

Borging van de inzet:

Deze resultaten van het onderzoek zijn in dit advies vertaald naar behapbare werkvormen.

1.1 Database/jongerenplatform

Er wordt een database/platform gecreëerd met de gegevens van jongeren die structureel en/of incidenteel willen meedoen aan vormen van jongerenparticipatie. Gezien het feit dat Zwijndrecht drie middelbare scholen heeft, maar veel van deze leerlingen in Hendrik Ido Ambacht woonachtig zijn, wordt hiervoor samengewerkt met Hendrik Ido Ambacht.

Allereerst zal de directe communicatie naar jongeren uit deze database toe per mail verlopen, maar er wordt onderzocht of er eventueel ook met app-groepen gewerkt kan worden. Op deze manier zouden de jongeren namelijk ook onderling ideeën uitwisselen.

Door de keuze om vanuit de breedte met een database te werken, en daarmee zo veel mogelijk jongeren aan te spreken, is er geen sprake van een kerngroep. Hierdoor is de gemeente meer sturend in het proces en zal in het begin ongevraagd advies van mindere orde zijn. Echter is er zeker ruimte voor ongevraagd advies. Zo zijn er diverse werkvormen mogelijk waarbij de gemeente ongevraagd advies faciliteert; denk aan avonden waarin jullie hun behoeftes, ideeën en zorgen kunnen ventileren of een open enquête. Het initiatief hiervan ligt echter bij de gemeente.

1.2 Participipizza -avonden

Een participipizza avond is een avond waar jongeren bij elkaar komen om het over een onderwerp of thema te hebben. Tijdens deze avond krijgen zij bijvoorbeeld pizza. Dit maakt deelname voor jongeren laagdrempeliger en leuker.

Structureel worden er vier participipizza-avonden gepland in samenwerking met Hendrik Ido Ambacht. Door deze avonden vooraf vast te leggen ontstaat er duidelijkheid en ruimte om deze avonden echt een begrip in Zwijndrecht te laten worden. Bij deze vier structurele avonden zullen onderwerpen/thema's aan bod komen die voor zowel Ambacht als Zwijndrecht waardevol zijn. De organisatie van deze avonden ligt voornamelijk bij de gemeente.

1.3 Incidentele participatie momenten; divers van aard

Naast de vier structurele avonden worden er gedurende het jaar incidentele participatie momenten gepland die divers van aard zijn. Vanuit de inhoud wordt bij deze momenten bepaald of dit in samenwerking met Ambacht gebeurt. Hierbij kan gedacht worden aan het eigenstandig organiseren van activiteiten door jongeren, een live tv uitzending voor jongeren over een thema, een enquête, een debat, of het vragen van hun mening over een onderwerp via bijvoorbeeld een expositie van KunZt.

Planning:

Vanaf september 2021 zal er gestart worden met de eerste participipizza avond. Gelijktijdig wordt bij elke oproep voor een activiteit onder andere via de scholen, (sociale)media en de jongeren zelf geprobeerd om de database aan te vullen. Op deze manier zal een steeds grotere doelgroep bereikt en betrokken worden.

In het schooljaar volgen vier structurele momenten samen met Hendrik Ido Ambacht. Daarnaast is het doel om vier incidentele momenten te plannen.

3. Ontwikkeling Politiekbewustzijn 16+

Door middel van de pijlers 1 en 2 werken we aan politiek bewustzijn en betrokkenheid van kinderen en jongeren tot ongeveer 18 jaar bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid. Vanaf de leeftijd van 18 hebben zij stemrecht en kunnen zij zich verkiesbaar stellen. Maar hoe gaan jongeren om met stemrecht en denken ze wel eens na over hun eigen politieke identiteit?

Samen met jongeren, de griffie en met (een vertegenwoordiging van) de gemeenteraad willen we een programma ontwikkelen om:

- Het enthousiasme van jongeren die in pijler 1 en 2 worden bereikt vast te houden;
- Jongeren te enthousiasmeren die nog niet hebben kennis gemaakt met de mogelijkheden die politieke betrokkenheid biedt.

Het doel is om jongeren te laten kennismaken met politieke besluitvormingsprocessen en hoe je daarop invloed kunt hebben, hen te helpen een eigen visie op “goed samenleven” te ontwikkelen en hen wegwijs te maken in de wereld van de lokale politiek. Voor deze pijler is het ontzettend belangrijk bij de uitvoering niet enkel te focussen op de jongeren die uiteindelijk naar de universiteit gaan en/of daar reeds zitten en wellicht reeds politiek geïnteresseerd zijn, maar ook om leerlingen van bijvoorbeeld Loket uit te dagen en te betrekken.

Jongeren krijgen momenteel maatschappijleer op school waarin delen van de politiek worden uitgelegd, maar politiek is vaak breder en omvattender. Hierdoor is de praktijk van politiek voor jongeren soms onduidelijk. De pijler vormt daarmee het slotstuk op de eerder ontwikkelde politieke kennis en daagt jongeren uit politiek actief te zijn en zich wellicht nu of later verkiesbaar te stellen.

In het laatste kwartaal van 2021 in aanloop naar de verkiezingen starten we met verkennende gesprekken met de griffie, de raad en de jongeren zelf om dit traject voor leerlingen van 16+ te ontwikkelen. Deze pijler zal daarmee in samenspraak met deze diverse betrokken partijen worden opgezet.

Financiering

De kosten voor de uitvoering van het beleid worden gedekt vanuit bestaande budgetten binnen programma 2 Welzijn en Zorg. Indien blijkt dat er voor de uitvoering van het beleid, de ideeën van jongeren en de begeleiding van jongeren middelen nodig zijn dan worden deze via de kadernota 2023 aan de gemeenteraad voorgelegd.